

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

בפני כב' השופט ערפאת טאהא

התובעים

1. עז' המנוח מוחמד יחיא
2. נאדיה יחיא
3. ראמי יחיא
4. עומר יחיא
5. מריא יחיא
6. ראמז יחיא

נגד

הנתבעים

1. דראושה פאוזי בע"מ
2. הפניקס הישראלי חב' לביטוח בע"מ

החלטה

פתח דבר

1. התובעים הם יורשיו ותלוייו של המנוח מוחמד יחיא ז"ל, אשר קיפח את חייו בתאונת עבודה שארעה ביום 12.8.05, במהלך עבודתו אצל הנתבעת מס' 1 (להלן: "המעביד"). התובע מס' 1 הוא עזבונו של המנוח, התובעת מס' 2 היא אלמנתו ואילו התובעים 3 עד 6 הם ילדיו הקטינים של המנוח.

בגין הנזקים שנגרמו להם כתלויים וכן בגין הנזקים שנגרמו לעזובון, הגישו התובעים את תביעתם דין נגד מעבידתו של המנוח במועד אירוע התאונה ונגד הפניקס הישראלי חב' לביטוח בע"מ, היא הנתבעת מס' 2, בהיותה מבטחת המעביד בביטוח חבות מעבידים.

2. הפניקס הנפיקה עבור המעביד שלוש פוליסות, שהיו בתוקף במועד אירוע התאונה; פוליסה לביטוח חבות מעבידים, פוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי ופוליסת עבודות קבלניות. אין מחלוקת בין הצדדי, כי שלוש הפוליסות היו בתוקף במועד האירוע, אך לטענת הפניקס אף אחת מהן אינה מכסה את אחריותו של המעביד במקרה זה, ולפיכך דין התביעה נגדה להדחות.

3. לאור המחלוקת בשאלת הכיסוי הביטוחי, הסכימו הצדדים על הגשת סיכומים בכתב בשאלה זו. הפניקס הגישה את סיכומיה תחילה ואילו המעביד הגיש את סיכומיו לאחר מכן.

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

טענות הצדדים

4. הפניקס טענה, כי פוליסת חבות מעבידים אינה מכסה את המקרה דנן מאחר שהיא אינה כוללת התייחסות לפרויקט הספציפי שבמהלכו נפגע המנוח. לטענתה, בפוליסת חבות מעבידים נכתב במפורש, כי הכיסוי הביטוחי הוצא עבור עבודות חפירה והרכבת צנרת מים וביוב וכן עבור מפעילי ציוד כבד, עיסוק שאינו תואם את העבודות שבוצע המנוח בפרויקט הספציפי.

הפניקס טענה עוד, כי מטופס 126 שמתייחס למספר העובדים שהועסקו על ידי המעביד עולה, כי בחודש התאונה הועסקו על ידי המעביד 13 עובדים, בעוד שעל פי המוצהר על ידו, הוא מעסיק 6 עובדים בלבד. על סמך הצהרתו של המעביד לעניין מספר העובדים המועסקים, הונפקה פוליסת חבות מעבידים הכוללת כיסוי לשישה עובדים בלבד ובהתאם לכך, שולמה פרמיה. לטענתה, המעביד לא גילה את מספר העובדים הנכון מתוך כוונת מרמה, ולפיכך פטורה הפניקס מחבותה על פי הפוליסה מכוח הוראות סעיפים 7(ג)(1) ו-18 לחוק חוזה הביטוח השתמ"א – 1981 (להלן: "החוק").

לחילופין, טענה הפניקס, כי אם טענתה להעדר כיסוי ביטוחי תידחה, יש לקבוע כי החבות על פי הפוליסה היא בשיעור יחסי בלבד, בהתאם ליחס שבין מספר העובדים המוצהר על ידי המעביד לבין מספר העובדים שהועסקו בפועל בחודש התאונה, וזאת מכוח הוראת סעיפים 7 ו-18 לחוק.

5. המעביד טען מנגד, כי במועד האירוע הוא היה מבוטח אצל הפניקס בכל הביטוחים האפשריים, במטרה לתת לו מטריה ביטוחית מלאה, בגין כל חבות אפשרית. לטענתו, הפניקס הנפיקה עבורו פוליסת חבות מעבידים, פוליסת חבות כלפי צד שלישי ופוליסת עבודות קבלניות, ועל כן טענתה של הפניקס, כי המקרה אינו נופל לאף אחת מהפוליסות אינה יכולה להתקבל.

לעניין העסקת עובדים מעל המספר עליו הוצהר טען המעביד, כי בממוצע הועסקו אצלו תשעה עובדים, בעוד שעל פי הפוליסה בוטחו שישה עובדים בלבד. יחד עם זאת, כך נטען, אין בכך כדי להפקיע את הכיסוי הביטוחי או להפחית אותו, מאחר שהדבר לא נעשה בכוונת מרמה. לטענתו, על פי תנאי הפוליסה, תוך פרק זמן של 30 ימים לאחר תום תקופת הביטוח, אמורים היו הצדדים לערוך התחשבות באשר לגובה הפרמיה בהתחשב בשכר הכולל ששולם לעובדים, ולכן לא היה כל צורך במתן הודעה על כל שינוי במספר העובדים.

תחולת הפוליסה על הפרויקט

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

6. יאמר כבר עכשיו, כי אין בסיס לטענת הפניקס, כי פוליסת חבות המעבידים אינה חלה על הפרויקט שבמהלך ביצעו נפגע המנוח. פוליסת חבות המעבידים שהנפיקה הפניקס אינה פוליסה הצהרתית ואין בה כל דרישה, אשר מחייבת את המעביד להודיע על פרויקט זה או אחר. בסעיף 7 לתנאים הכלליים נכתב, כי הגבול הגיאוגרפי לתחולתה של הפוליסה הוא "מדינת ישראל, אזורי יהודה ושומרון וחבל עזה (למעט, "שטחי האוטונומיה")". כך גם נכתב ברשימה עצמה: "מקום או מקומות העבודה: שטח מדינת ישראל". הנה כי כן, על פי האמור בפוליסה, היא חלה בכל מקום בו מועסקים עובדים של המעביד בתחומי המדינה, ללא צורך בציון שם של פרויקט ספציפי.
7. הפניקס טענה, כי על פי האמור בפוליסה הוצהר שהתעסקות העובדים היא "עבודות חפירה והרכבת צנרת מים ומפעילי ציוד כבד". לטענתה, המנוח לא עסק בעת אירוע התאונה בעבודות אלו, ולפיכך, אין כיסוי ביטוחי.
- גם בטענה זו אין ממש. **ראשית**, בסעיף 8(ג) לכתב התביעה נטען, כי המנוח עבד בעת אירוע התאונה בעבודות צנרת, עבודות אשר תואמות את האמור בפוליסה. הפניקס לא הביאה כל ראיה שיש בה כדי להוכיח, כי המנוח עבד בעבודות אחרות ושונות באופן מהותי מן האמור בפוליסה. **שנית**, בפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי, שהונפקה על ידי הפניקס במקביל להנפקת פוליסת חבות מעבידים נרשם, כי עיסוקו של המעביד הוא "קבלן לעבודות צנרת מים וביוב ובניין". עולה, אם כן, כי סוכן הביטוח, שהוא השלוח של הפניקס וגם הפניקס עצמה, ידעו בעת הנפקת הפוליסה, כי אחד מעיסוקיו של המעביד הוא ביצוע עבודות בנייה. במקרה דנן, זכה המעביד במכרז להקמת תחנת שאיבה, עבודה אשר מתאימה באופן מלא לעבודות שצוינו בפוליסות חבות המעבידים וצד ג', ושמפניהם הוא ביקש להיות מבטח. **שלישית**, בפרק "סייגים לחבות המבטח" של הפוליסה, נכללו מספר רב של סייגים, אשר נוגעים לאירועים שונים, סוגי עבודות ופגיעות שונות שאינן מכוסות בפוליסה. אין בפרק זה סייג או חריג אשר מחריג, במפורש או במשתמע, את סוג העבודות או הנזק שנגרם למנוח, מתחולת הפוליסה.
8. כאמור, המעביד רכש אצל הפניקס את כל הביטוחים האפשריים, על מנת לבטח את עצמו מפני כל חבות שעלול היה לחוב בה במהלך ועקב ביצוע העבודות. הוא רכש פוליסת עבודות קבלניות, אשר מכסה אותו מפני כל אחריות שהוא עלול לחוב בה לצד שלישי, לרבות לקבלני משנה ועובדיהם, וכן אשר מכסה אותו מפני כל נזק רכוש, העלול להיגרם לו או לצד שלישי במהלך ביצוע העבודות. הוא רכש פוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי, אשר מבטחת אותו מפני כל חבות שהוא עלול היה לחוב בה כלפי צד שלישי, שאינו קשור לעבודה, ושעלול לבקר באופן מזדמן לפרויקט.

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

התנערותה של הפניקס מהכיסוי הביטוחי וטענתה, כי על אף כל הכיסויים שנרכשו על ידו, לא ביטח המעביד את עצמו מפני אחריות כלפי עובדיו הוא, היא טענה הנגועה בחוסר תום לב. טענה זו אינה מתיישבת עם האמור בפוליסות, אינה מתיישבת עם כוונת ואומד דעתם של הצדדים בעת כריתת חוזה הביטוח, והיא אינה עולה בקנה אחד עם חובת תום הלב.

9. סיכומם של דברים, פוליסת חבות המעבידים שהנפיקה הפניקס עבור המעביד חלה על האירוע הנדון, והיא מכסה את המעביד מפני כל חבות בה הוא עלול לחוב עקב האירוע.

היקף הכיסוי

10. מאחר שקבעתי, כי פוליסת חבות מעבידים חלה על האירוע נושא הדיון, יש להמשיך ולדון בטענות הפניקס, כי מאחר שבמועד האירוע הועסקו יותר עובדים מאשר הוצהר בפוליסה, פטורה הפניקס מחבותה מכוח הוראות סעיפים 7 ו-18 לחוק חוזה הביטוח, ולחילופין יש לקבוע כי היא נושאת בחבות מופחתת בהתאם ליחס בין מספר העובדים שהועסקו בפועל לבין מספר העובדים עליו הוצהר.

11. הצדדים אינם חלוקים בעובדה, כי המעביד העסיק יותר עובדים מאשר הוצהר עליו בפוליסה. המעביד טען, כי מעיון בטופס 126 עולה, כי לאורך כל שנת 2005 הועסקו על ידו 9 עובדים בממוצע ולא 13 כטענת הפניקס ולכן, יש לקחת נתון זה בחשבון בעת שדנים בשאלת הכיסוי הביטוחי.

הפניקס טענה מנגד, כי המעביד העסיק בחודש התאונה 13 עובדים, ולפיכך חבותה צריכה לעמוד על 6/13 לכל היותר.

12. עיון בטופס 126 מלמד, כי המעביד העסיק מספר רב של עובדים באותה שנה, אם כי רוב העובדים היו עובדים מזדמנים, אשר עבדו במשך מספר חודשים בודדים ולפעמים אף למשך חודש אחד בלבד. ברם, בחודש בו ארעה התאונה אכן עבדו 13 עובדים, אם כי שניים מהם, מוחמד יחיא ודראושה טארק, סיימו את עבודתם באותו חודש, אם כי לא הובאה כל הוכחה שהם נמנו עם עובדי המעביד ביום התאונה.

מוחמד יחיא התחיל וסיים את עבודתו אצל המעביד בחודש התאונה. הוא קיבל שכר בסך 1,257 ₪ בלבד, אשר משקף שכר של מספר ימי עבודה בודדים. לא הובאה כל ראיה שהוא נמנה עם עובדי המעביד במועד אירוע התאונה, וקיימת אפשרות סבירה, כי הוא סיים את

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

עובדתו לפני אירוע התאונה, או התחיל את עבודתו וסיים אותה לאחר התאונה. לפיכך, אין לקחת עובד זה בחשבון בעת קביעת מספר העובדים של המעביד במועד אירוע התאונה.

דראושה טארק סיים את עבודתו בחודש התאונה. מטופס 126 לא ניתן לדעת מה היו מספר ימי העבודה שלו בחודש התאונה ובאיזה תאריך הוא סיים את עבודתו. מאחר שנטל ההוכחה מוטל על הפניקס, יש לקבוע כי הוא לא נמנה עם עובדי המעביד במועד אירוע התאונה, ולכן אין לקחת אותו בקביעת מספר העובדים של המעביד.

13. כל יתר העובדים שעבדו בחודש התאונה, עבדו גם לפני אותו חודש וגם אחריו ולכן, הם נמנים עם עובדי המעביד. עולה, אם כן, כי במועד אירועה התאונה, העסיק המעביד 11 עובדים, מקום שבפוליסה הוא הצהיר על העסקת 6 עובדים בלבד. אין מחלוקת, כי המעביד לא הודיע לפניקס על השינוי שחל במספר העובדים המועסקים על ידו.

השאלה העומדת לדיון היא, מה הדין במקרה דנן. האם הפניקס פטורה באופן מוחלט מאחריותה הביטוחית, או שמא על אף האמור לעיל, היא עדיין נושאת באחריות ביטוחית מלאה לתשלום תגמולי הביטוח. האפשרות השלישית שיש לדון בה היא, חיוב הפניקס בתשלום תגמולי ביטוח מופחתים כאמור בסעיפים 7(ג) ו-18(ג) לחוק חוזה הביטוח.

14. המסגרת הנורמטיבית לסוגיה זו הוסדרה בסעיפים 7, 17 ו-18 לחוק חוזה הביטוח. סעיף 7 לחוק קובע:

7(א) ניתנה לשאלה בעניין מהותי תשובה שלא היתה מלאה וכנה, רשאי המבטח, תוך 30 ימים מהיום שנודע לו על כך וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבוטח.

(ב)...

(ג) קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, אין המבטח חייב אלא בתגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי שהוא ביחס בין דמי הביטוח המשתלמים כמקובל אצלו לפי המצב לאמיתו לבין דמי הביטוח המוסכמים, והוא פטור כליל בכל אחת מאלה:

- (1) התשובה ניתנה בכוונת מרמה.**
- (2) מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע את המצב לאמיתו...**

סעיף 7 מסדיר את מערכת היחסים במקרה שלפני כריתת חוזה הביטוח ובעת החתימה על הצעת הביטוח, נמסרה על ידי המבוטח תשובה שאינה מלאה או כנה בעניין מהותי. בענייננו, לא הובאה כל ראיה באשר למספר העובדים שהיו מועסקים על ידי המעביד במועד כריתת חוזה הביטוח. לא הוכח ולא נטען, כי בעת כריתת חוזה הביטוח הועסקו על ידי המעביד

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

יותר משישה עובדים, וכי התשובה שהוא מסר לעניין העסקת שישה עובדים בלבד לא הייתה נכונה.

עיון בטופס 126 מגלה, כי מספר העובדים המועסקים משתנה באופן דרסטי בין כל חודש וחודש. כך למשל, בחודש 12/05 הועסקו שבעה עובדים בלבד, מספר קרוב למספר העובדים עליהם הוצהר בפוליסה, בחודש 11/05 הועסקו 8 עובדים בלבד, ואילו בחודשים אחרים הועסקו 11 עובדים, 12 עובדים, ולפעמים אף יותר.

מאחר שלא הוכח מה היה מספר העובדים שהועסקו בפועל בעת מילוי הצעת הביטוח וכריתת חוזה הביטוח, לא ניתן לקבל את טענת הפניקס, כי לפני כריתת חוזה הביטוח מסר המבוטח תשובה לא כנה. על כן, אין תחולה להוראת סעיף 7 לחוק חוזה הביטוח.

15. מאחר שקבעתי כי בעת כריתת חוזה הביטוח, מסר המבוטח תשובה כנה ונכונה באשר למספר העובדים שהועסקו על ידו, המסקנה היא שמספר העובדים הלך וגדל עם הזמן עד שהגיע ל- 11 עובדים בחודש התאונה. על מקרה זה חלות הוראות סעיפים 17 ו-18 לחוק חוזה הביטוח. סעיף 17 קובע:

- 17(א) נודע למבוטח שחל שינוי מהותי, עליו להודיע על כך מיד למבטח בכתב.
(ב) לענין סימן זה "שינוי מהותי" – כל אחד מאלה:
(1) שינוי מהותי ששאלה עליו הוצגה למבוטח לפני כריתת החוזה ושחל אחרי שניתנה תשובה לאותה שאלה;
(2) שינוי שחל אחרי מסירת הפוליסה למבוטח, בנושא שצוין בה במפורש כעניין מהותי;
(3) דבר המגלה שתשובה לשאלה...."

סעיף 17 קובע את חובת המבוטח לדווח למבטח על כל שינוי בעניין מהותי שלגביו הוצגה למבוטח שאלה לפני כריתת חוזה הביטוח, או על כל שינוי בנושא שצוין לגביו במפורש, כי הוא עניין מהותי. סעיף 18 מפרט את התרופות העומדות למבטח עקב הפרת חובת הדיווח וקובע:

- 18(א) תוך 30 ימים מהיום שנמסרה למבטח הודעה על שינוי מהותי או מהיום שנודע לו עליו בדרך אחרת, לפי המוקדם, וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, רשאי המבטח לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבוטח.
(ב) קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, אין המבטח חייב אלא בתגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים לפי המקובל אצלו במצב שלאחר השינוי לבין דמי הביטוח המוסכמים, והוא פטור כלל בכל אחת מאלה:

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

- (1) לא ניתנה הודעה לפי סעיף 17, והדבר נעשה
בכוונת מרמה;
(2) מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף
בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע שהמצב הוא
כפי שהוא לאחר השינוי; "...".

16. השאלה הראשונה שיש לדון בה היא, האם מספר העובדים המועסקים בפועל הוא עניין מהותי שלגביו חלה חובת הדיווח הקבועה בסעיף 17(ב)(1) לחוק חוזה הביטוח, שעניינה "שינוי בעניין מהותי ששאלה עליו הוצגה למבוטח לפני כריתת החוזה". לסעיפים קטנים 17(ב)(2) ו(3) אין רלבנטיות לענייננו.

סעיף 6(א) לחוק מגדיר עניין מהותי כדלקמן:

**"עניין שיש בו כדי להשפיע על נכונותו של מבטח סביר לכרות
את החוזה בכלל או לכרותו בתנאים שבו".**

המבחן לצורך הקביעה אם מדובר בעניין מהותי הוא מבחן אובייקטיבי, דהיינו האם מבטח סביר לא היה מסכים לכרות את הסכם הביטוח בכלל, או לא היה מסכים לכרות אותו בתנאים שבו (ע"א 282/89 רוטנברג נגד כלל חב' לביטוח בע"מ). על כן, השאלה היא, האם מבטח סביר לא היה מסכים לכרות את חוזה הביטוח באותם תנאים אילו היה יודע, כי המעביד מעסיק 11 עובדים ולא שישה.

לדעתי התשובה לכך היא חיובית. שני הנושאים המרכזיים בחוזה הביטוח, מבחינתו של המבטח, הם היקף הסיכון שהוא נוטל על עצמו וגובה הפרמיה שהוא גובה תמורת ביטוח אותו סיכון. גובה הפרמיה הוא נגזרת של גובה הסיכון, ולכן מספר העובדים המוצהר חיוני עבור המבוטח לצורך שקילת נכונותו לבטח את המבוטח בכלל ולצורך קביעת גובה הפרמיה.

אמנם מבטח סביר לא היה מסרב לכרות את חוזה הביטוח בכלל בשל הגדלת מספר העובדים מ- 6 עובדים ל- 11, אך אותו מבטח סביר בוודאי שלא היה מסכים לבטח את המעביד באותה פרמיה שהוסכם עליה בחוזה הביטוח, אילו ידע, כי מדובר ב- 11 עובדים ולא שישה.

סעיף 6(א) לחוק קובע שני מקרים בהם ניתן לראות בעניין כעניין מהותי: (א) מבטח סביר לא היה מסכים לכרות את חוזה הביטוח בכלל אילו היה נודע לו עליו. (ב) מבטח סביר לא היה מסכים לכרות את חוזה הביטוח באותם תנאים. כאמור, אחד הנושאים העיקריים בחוזה הביטוח הוא גובה הפרמיה. מאחר שמספר העובדים משליך באופן ישיר על גובה הפרמיה, הרי מדובר בעניין מהותי כמשמעות מונח זה בסעיף 6(א) ובסעיף 17(ב)(1) לחוק.

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

17. בעניין זה חולק אני על דעתו של כב' השופט עיילבוני אשר הובאה בת.א. (שלום נצרת) 1123/02 אמיל ראשד נגד אמיר ג'מיל איוב ואח', שם נקבע, כי מאחר שמבטח סביר לא היה מסרב לכרות את חוזה הביטוח בכלל בשל שינוי במספר העובדים, אין המדובר בעניין מהותי כמשמעו בסעיף 6(א) לחוק. כב' השופט עיילבוני לא התייחס לאפשרות השנייה הקבועה בסיפא של סעיף 6(א), שעניינה מבטח סביר לא היה מתקשר בחוזה הביטוח "בתנאים שבו", והתמקד בחלופה הראשונה. כפי שצינתי, מבטח סביר לא היה מתקשר בחוזה בו צוינו 11 עובדים באותה פרמיה ששולמה בגין 6 עובדים, ולכן מדובר בעניין מהותי.
18. עולה, אם כן, כי המעביד הפר, לכאורה, את הוראת סעיף 17(ב) (1) לחוק חוזה הביטוח, ולפיכך חלה במקרה דנן הוראת סעיף 18 לחוק. הפניקס טענה, כי המעביד לא דיווח על הגדלת מספר העובדים מתוך כוונת מרמה, ולכן חלה הוראת סעיף 18(ג)(1), אשר פוטרת אותה מכל אחריות ביטוחית.
- אין בידי לקבל טענה זו. הפניקס לא הביאה שום ראיה, שיש בה כדי להוכיח, כי המעביד לא דיווח על הגדלת מספר העובדים מתוך כוונת מרמה. כפי שפורט לעיל, מהות העבודה בה עוסק המעביד מחייבת העסקת עובדים זמניים, עובדה אשר גורמת לתחלופת עובדים בתדירות גבוהה. יתרה מכך, מעיון בטופס 126 עולה, כי 6 עובדים מכלל העובדים שעבדו אצל המעביד עבדו למשך חודשיים בלבד, ארבעה עובדים עבדו חודש אחד בלבד, וחלק עבד ארבעה חודשים. לפי הוראת סעיף 17, היה על המעביד להודיע על שינוי במספר העובדים כמעט מדי חודש בחודשו. אין ספק שמדובר בהכבדה רבה, ובשל כך הסכימו הצדדים, כפי שיפורט בהמשך, על חובת הדיווח בתום תקופת הביטוח, ולא במהלך השנה.
19. תהא הסיבה להעדר הדיווח אשר תהא, לא הוצגה כל ראיה המצביעה על כוונת מרמה מצד המעביד, ולפיכך אין כל בסיס לטענה, כי העדר הדיווח נבע מתוך כוונת מרמה. לאור האמור אין תחולה להוראת סעיף 18(ג)(1), הפוטרת את המבטח באופן מוחלט מכל חבות ביטוחית.
20. התרופה שהעמיד המחוקק בפני המבטח, בהעדר כוונת מרמה מצד המבוטח, היא התרופה הקבועה בסעיף 18(ג) ושעניינה תשלום "תגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי, שהוא כיהס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים לפי המקובל" אצל המבטח "במצב שלאחר השינוי לבין דמי הביטוח המוסכמים".

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

התרופה, אם כן, אינה מבוססת על היחס בין מספר העובדים שהועסקו בפועל ובין מספר העובדים עליו הוצהר, אלא בין הפרמיה שהוסכם עליה בפוליסה לבין הפרמיה שעל המבוטח היה לשלם אילו המעביד היה מדווח על מספר העובדים בפועל.

21. בסעיף 15(ב) לתנאים הכלליים של הפוליסה נקבע:

"דמי הביטוח בפוליסה יחושבו לפי השכר המשולם ע"י המבוטח לעובדיו בהתאם להצהרתו הנתמכת בדו"ח השנתי של טופס 126 או חליפו ולשכר זה תתווספנה תוספת היוקר המקובלת במשק בתנאי שדמי הביטוח המזעריים לא יופחתו מהסכום הנקוב ברשמייה".

הנה כי כן, על פי תנאי הפוליסה, הפרמיה אינה מחושבת על פי מספר העובדים באותה שנה, שכן עניין זה בלתי אפשרי לאור תחלופת העובדים הרבה כמפורט לעיל, אלא בהתאם לגובה השכר שמשלם המעביד לעובדיו במשך שנת הביטוח. אין ספק שככל שיעבדו יותר עובדים, השכר המשולם עולה, הפרמיה עולה, וההפך הוא הנכון.

לא הובאו נתונים באשר לאופן חישוב דמי הביטוח, שהיה על המעביד לשלם בהתאם לאמור בפוליסה, מה היה בסיס השכר שנלקח בחשבון לצורך חישוב הפרמיה בעת הנפקת הפוליסה, והאם בשל העסקת מספר רב יותר של עובדים, עלה סך כל השכר שהמעביד שילם לעובדיו באותה שנת ביטוח, ואם כן בכמה הוא עלה.

22. העובדה שהפרמיה חושבה על פי הצהרת המעביד על העסקת 6 עובדים, אינה מלמדת, כי שולם על ידו שכר גבוה יותר. ההנחה בעת כריתת חוזה הביטוח הייתה, שאותם ששה עובדים יעבדו באופן רצוף ומלא במשך כל השנה. מטופס 126 עולה, כמפורט לעיל, כי רק מספר מועט של עובדים, שישה במספר, עבדו במשך שנה מלאה, ואילו יתר העובדים עבדו באופן זמני, חלקי ומקוטע.

יחד עם זאת, אני מוכן להניח, על אף שהפניקס לא הביאה שום ראיה לכך, כי בסיס השכר שנלקח בחשבון בעת חישוב הפרמיה היה אותו שכר ששולם לאותם שישה עובדים, אשר עבדו במשך כל שנת 2005. בהתאם לטופס 126, שכרם של אותם עובדים עמד על סך 849,665 ש"ח. סה"כ השכר עבור כלל העובדים עמד על סך 1,068,189 ש"ח. מדובר בעליה של כ- 25.7%.

ברם, עיון בפוליסה מעלה, כי הפרמיה מורכבת משלושה מרכיבים, כאשר רק אחד מהם קשור לשכר שהמעסיק משלם לעובדיו, ושני המרכיבים הנוספים קשורים לנושאים אחרים; גבולות מרביים לאחריות המבטח והרחבת הכיסוי הביטוחי לקבלנים, קבלני משנה

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

ועובדיהם. הפרמיה הקשורה לשכר העובדים עמדה על סך 4,278 ש"ח, ורק מרכיב זה מושפע מעליית השכר. בהתאם לכך, אילו המעביד היה מדווח על העסקת עובדים נוספים, הפרמיה בגין מרכיב זה הייתה עומדת על סך 5,378 ש"ח. סכום זה בצירוף הפרמיה עבור יתר המרכיבים, מעמיד את סכום הפרמיה שהיה על המעביד לשלם לפניקס אילו היה מדווח על מספר העובדים הנכון, על סך 7,518 ש"ח, לעומת פרמיה מוסכמת בסך 6,418 ש"ח.

לאור כל המפורט, אם נאמץ את האמור בסעיף 18 לחוק חוזה הביטוח, יהא על הפניקס לשלם תגמולי ביטוח מופחתים באופן יחסי כיחס בין דמי הביטוח, דהיינו בשיעור של 85.4% מכל סכום בו יחויב המעביד לשלם לתובעים.

הוראות הפוליסה

23. כל האמור לעיל נכון אילו בפוליסה לא היו נכללות הוראות, אשר נוגעות לחובת הדיווח ולאופן חישוב דמי הביטוח. סעיף 39(ב) לחוק חוזה הביטוח קובע, כי אין להתנות על הוראות סעיפים 17 ו-18, אלא לטובת המבוטח.

כפי שפירטתי בהרחבה לעיל, הדיווח על מספר העובדים המועסקים חשוב, בעיקר, לצורך קביעת גובה דמי הביטוח שעל המבוטח לשלם בגין הגברת הסיכון שבהעסקת עובדים נוספים. עוד פירטתי לעיל את הקושי הרב העומד בפני המבוטח להודיע כל חודש ולפעמים פעמיים בחודש על השינוי במספר העובדים בשל קליטת עובדים זמניים והפסקת עבודתם. קושי זה משליך אף על המבטח אשר יצטרך להתאים מדי חודש את דמי הביטוח בהתאם למספר העובדים המועסקים בכל רגע, נתון שעלול להשתנות כל יום.

24. הצדדים צפו את הקושי הטמון בדיווח יומי או חודשי על השינוי במספר העובדים המועסקים על ידי המבוטח, ולפיכך הם קבעו מנגנון ספציפי לצורך דיווח על מספר העובדים המועסקים, השכר המשולם להם, והתאמת דמי הביטוח השנתיים לנתונים אלה. מנגנון זה נקבע בסעיף 15 לפוליסה שם נקבע:

15"ג) תוך 30 יום מתום תקופת הביטוח ימציא המבוטח למבטח הצהרה לגבי השכר ששילם לעובדיו במשך תקופת הביטוח הנתמכת בעותק בטופס 126 או חליפו.
אם סך כל השכר ששילם המבוטח לעובדיו במשך תקופת הביטוח, יהיה שונה מהשכר בגינו שולמו דמי הביטוח, יותאם החשבון הסופי של דמי הביטוח למבוטח כפי שיחייב המקרה.
החזר הפרמיה למבוטח לא יעלה על 50% מהפרמיה ששולמה בפועל.
לא הגיש המבוטח למבטח ראיה לשביעות רצונו לגבי השכר תוך תקופת 30 הימים הנקובה בסעיף ג' לעיל, (ד)

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

**רשאי המבטח להתאים את דמי הביטוח לפי השכר
החודשי הממוצע לפי הענף הכלכלי המתאים, כמתפרסם
מדי פעם בפעם ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה."**

הנה כי כן, הצדדים נתנו את דעתם לתחלופה האפשרית בעובדים ולאפשרות שהשכר שמשלם המעסיק לעובדיו ישתנה בתדירות גבוהה במשך השנה, ולפיכך הם קבעו מנגנון מיוחד, אשר לפיו תוטל על המבוטח החובה לדווח למבטח על גובה השכר ששילם לכלל עובדיו, ולהעביר אליו עותק מטופס 126 אשר מפרט את מספר העובדים בכל חודש, ואת השכר הכולל ששולם לכל עובד במשך כל השנה. עם קבלת נתונים אלה יותאם שיעור דמי הביטוח, יועלה או יופחת, ובכך יוכלו הצדדים להתגבר על הקושי בדיווח על השינוי במספר העובדים והשכר המשולם במהלך השנה.

על המעביד לדווח על רמת השכר ולהעביר טופס 126 למבטח תוך 30 יום מתום תקופת הביטוח, ובהעדר דיווח כאמור תחול הוראת סעיף 15(ד) לפוליסה, אשר נותנת למבטח שיקול דעת רחב בקביעת גובה דמי הביטוח באופן רטרואקטיבי.

עולה, אם כן, כי הצדדים התנו על האמור בהוראות סעיפים 17 ו-18, באופן שחובת הדיווח תינתן רק בסוף השנה, והעדרה לא יגרור הפחתת היקף הכיסוי הביטוחי, אלא קביעת גובה דמי הביטוח בהתאם לשיקול דעת המבטח.

25. ניתן לטעון, כי הוראת סעיף 15 לפוליסה אינה פוטרת את המעביד מחובת הדיווח על הגדלת מספר העובדים, וכי היא נוגעת רק לעניין גובה השכר המשולם לצורך גזירת דמי הביטוח. אין בידי לקבל טענה זו וכמה טעמים לדבר:

ראשית, כפי שציינתי, הדיווח לעניין מספר העובדים מהותי רק לצורך קביעת גובה דמי הביטוח. מאחר שהצדדים הסכימו על מנגנון ספציפי לעניין זה, משתמע מכך שאין עוד צורך לדווח במהלך השנה על כל שינוי במספר העובדים המועסקים.

שנית, החובה האמורה בסעיף 15(ג) מחייבת את המעביד להעביר למבטח טופס 126, שיש בו דיווח על מספר העובדים, ולכן לא ניתן לקבל את הטענה שסעיף 15 מתייחס רק לגובה השכר.

שלישית, כאשר המבטח קובע מנגנון ספציפי לקביעת דמי הביטוח והתאמתם לגובה השכר המשולם, נתון הקשור באופן ישיר למספר העובדים המועסקים, **ציפייתו הסבירה של המבוטח היא שהפוליסה תכסה את אחריותו ללא קשר למספר העובדים המוצהרים והמועסקים בפועל**, שכן נושא הדיווח על מספר העובדים והתאמתם לדמי הביטוח אמור להיות מוסדר, על פי האמור בפוליסה, בתום תקופת הביטוח.

בית משפט השלום בנצרת

23 אפריל 2009

ת"א 4917-07 עז' המנוח מוחמד יחיא
ואח' נ' דראושה פאוזי בע"מ ואח'

רביעית, גם אם ניתן לומר, כי הוראת סעיף 15 אינה ברורה דיה, ולטעמי אין הדבר כך, כללי הפרשנות שנקבעו לצורך פירוש פוליסה, כגון פרשנות נגד המבוטח, אומד דעת הצדדים והציפיות הסבירות של המבוטח, מובילים לפרשנות שציינתי קודם, ולפיה ויתרו הצדדים על חובת הדיווח הקבועה בסעיף 17 לחוק חוזה הביטוח בכל הקשור למספר העובדים המועסקים בפועל.

סוף דבר

26. סיכומם של דברים, מאחר שהצדדים התנו על הוראות סעיפים 17 ו-18 לחוק חוזה הביטוח לטובת המבוטח, אין תחולה להוראות אלה. על פי האמור והמשתמע מן הפוליסה, גם במקרה של העסקת מספר עובדים גדול יותר מהמוצהר, נותנת הפוליסה כיסוי ביטוחי מלא למבוטח, וכל אשר מחויב בו המבוטח הוא תשלום ההפרש בדמי הביטוח.

27. אשר על כן, אני קובע, כי הפניקס הישראלי חב' לביטוח בע"מ חייבת לשאת בכל סכום שיחויב המעביד לשלם לתובעים בגין האירוע נושא התביעה, בניכוי ההשתתפות העצמית על פי הפוליסה וההפרש בדמי הביטוח כמפורט לעיל.

28. מאחר שהמחלוקת המשפטית בין הצדדים היא מחלוקת כנה, אינני עושה צו להוצאות.

המזכירות תשלח לצדדים עותק החלטה זו בדואר רשום + אישור מסירה.

ניתנה היום, כ"ט ניסן תשס"ט, 23 אפריל 2009, בהעדר הצדדים.

ערפאת טאהא, שופט

הוקלד ע"י: פאדיה סכראן